

Vragen uit de zaal en via de chat n.a.v. presentatie Bram Koning van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Nr.	Vraag	Antwoord
		<p><i>U vindt hieronder de schriftelijke beantwoording van de vragen die op 28 februari 2024 zijn gesteld tijdens de KRW-bijeenkomst van VNO-NCW en MKB-Nederland. Deze schriftelijke beantwoording is in veel gevallen gedetailleerder dan de mondelinge beantwoording en is tevens gecontroleerd door experts. Ondanks alle zorg die aan de beantwoording is besteed, kan het zijn dat antwoorden niet volledig zijn. Ook dient u er rekening mee te houden dat het stoffenbeleid sterk in ontwikkeling is.</i></p>
01	Hoe wordt omgegaan met temperatuur van lozingswater die verlaagd dient te worden van 28 naar 25 graden Celcius?	In het huidige toetsingskader wordt geborgd dat lozingen er niet toe leiden dat oppervlaktewater opwarmt tot boven de 28 graden Celcius. Het voornemen is dit in lijn te brengen met de op grond van de KRW-geldende oppervlaktewaternorm van 25 graden Celcius. Dit wordt verankerd in de nieuwe Beoordelingssystematiek warmtelozingen.
02	Hoe wordt omgegaan met rioolbeheerders die constateren dat riolen lekken maar er geen (volledige/snelle) oplossing voor hebben?	Vanuit het Platform Duurzame Glastuinbouw (PDG) wordt aangestuurd op het terugdringen van directe lozingen van tuinbouwwater op oppervlaktewater. Als er geloosd moet worden, dan heeft lozing op het riool de voorkeur. Inventarisatie door het PDG heeft echter laten zien dat glastuinbouwbedrijven in veel gemeenten nog onvoldoende toegang hebben tot het riool, of dat er onvoldoende rioleringscapaciteit is, waardoor alsnog op oppervlaktewater moet worden geloosd. Op de plekken waar wel op het riool kan worden geloosd, is het frustrerend als water met gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten door overstorten en lekkende riolering in het milieu terechtkomen. In het PDG wordt daarom het belang van investeren in betere riolering en terugdringing van overstorten benadrukt.
03	One out, all out: hoe zit dat in 2027	<p>Ook in 2027 geldt voor het bepalen van de kwaliteit van waterlichamen 'One out, all out'. Het principe dat uiteindelijk alle stoffen en parameters in een waterlichaam moeten voldoen, staat niet ter discussie aangezien ook één individuele stof of parameter een probleem voor de waterkwaliteit kan vormen. De inzet van Nederland in Europa is wel om in de rapportage naast het One-out-all-out-oordeel ook een alternatieve rapportagesystematiek te zetten, die beter inzichtelijk maakt wat de oordelen zijn op de individuele stoffen en parameters (welk deel wel voldoet en welk deel niet). Daarmee wordt het monitoren van de voortgang van – en vergelijking tussen – de lidstaten beter mogelijk. Zie ook ingediend non-paper: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/02/22/bijlage-3-non-paper-reporting-progress-22-februari-2024</p> <p>In de huidige Stroomgebiedbeheerplannen en bijbehorende factsheets rapporteert Nederland zelf al zoveel mogelijk op deze individuele onderdelen.</p>
04	Wordt een generieke verbetering met een tijdelijke achteruitgang op een individuele parameter geaccepteerd?	<p>Deze vraag combineert eigenlijk twee aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het eerste is of een achteruitgang op een individuele parameter acceptabel is als er een generieke verbetering plaatsvindt. Daar is de KRW duidelijk over, dit mag niet. Het achteruitgangverbod geldt voor individuele kwaliteitselementen en parameters, dus kan niet 'gecompenseerd' worden met verbeteringen. Op grond van de KRW (art. 4, lid 1) moeten lidstaten maatregelen nemen ter herstel en verbetering van het oppervlaktewater, maar ook maatregelen ter voorkoming van achteruitgang van de toestand van dit water. Concreet dus maatregelen om verontreiniging tegen te gaan en watersystemen te beschermen en te herstellen. Uitzonderingen zijn alleen mogelijk onder strikte voorwaarden (zie KRW, art. 4, leden 5-7). Wat precies 'achteruitgang voorkomen' is, is niet gedefinieerd in de KRW. Het Europese Hof van Justitie lichtte de betekenis toe in het Wezer-arrest

		<p>(2015). Volgens het Hof moeten lidstaten, behoudens indien een afwijking wordt toegestaan op basis van leden 5-7, hun goedkeuring voor een activiteit weigeren wanneer die een achteruitgang van de toestand van een oppervlaktewaterlichaam kan teweegbrengen. Overigens is niet iedere verslechtering van de waterkwaliteit daarbij een achteruitgang. Er is pas sprake van een 'achteruitgang van de toestand' van een oppervlaktewaterlichaam wanneer de toestand van minstens één van de kwaliteitselementen of parameters een klasse achteruitgaat. Bijvoorbeeld van goed naar matig. Wanneer het kwaliteitselement zich al in de laagste klasse bevindt, is iedere verslechtering 'een achteruitgang van de toestand'.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het tweede is of een tijdelijke achteruitgang acceptabel is bij een generieke verbetering. Dit is onder het geldende recht niet toegestaan. Het raakt echter wel aan het non-paper dat is ingediend in Europa ten aanzien van het begrip tijdelijke achteruitgang. Zie: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/02/22/bijlage-2-non-paper-deterioration-22-februari-2024. In dit non-paper is gevraagd om bij de herziening van de KRW bij de definitie van 'achteruitgang' een uitzondering te formuleren voor gevallen waarin de achteruitgang uitsluitend gedurende een korte tijdspanne plaatsvindt en er vervolgens geen negatieve gevolgen voor de lange termijn zijn. Daarbij is aangegeven dat in het kader van de herziening van de KRW nog nader moet worden gedefinieerd wat onder een 'korte tijdspanne' wordt verstaan. In de argumentatie hiervoor is als een van de voorbeelden benoemd dat ook fysieke ingrepen voor de KRW (bijvoorbeeld beekherstel) tijdelijk voor achteruitgang kunnen zorgen, terwijl die op lange termijn juist tot een verbetering leiden. <p>De ingediende non-papers worden besproken met de andere lidstaten en de Europese Commissie.</p>
05	Hoe kunnen we pragmatisch omgaan met tijdelijke verslechtingen zodanig dat werkzaamheden niet stagneren?	<p>Zie het antwoord op vraag 04.</p> <p>Tevens relevant is dat Rijkswaterstaat werkt aan een toetsingskader om te bepalen of er sprake is van tijdelijke achteruitgang. Dat zal helpen om sneller duidelijkheid te krijgen of aanvullende maatregelen nodig zijn.</p>
06	Hoe bepaal je of een vergunning KRW-proof is?	<p>Een vergunning is KRW-proof als deze niet leidt tot een achteruitgang van de toestand van een waterlichaam en als deze niet het tijdig bereiken van een goede toestand in gevaar brengt. De vergunningaanvraag wordt beoordeeld door het bevoegde gezag. Daarbij wordt voor lozingen gebruikgemaakt van het zogeheten Handboek Immissietoets.</p> <p>Zie het schema uit het Handboek Immissietoets evenals een uitgebreide toelichting, onder de laatste vraag.</p>
07	Ik zag dat Nederland samen met een aantal andere landen twee Europese non-papers had opgesteld 22/2/2024 m.b.t. de KRW, waarbij één over het begrip 'achteruitgang' van de status van een waterlichaam. Wat is de bedoeling hiervan? Dat projecten (zoals baggeren, waterbouwprojecten) in het watersysteem doorgang kunnen blijven vinden als er geen nieuwe verontreiniging wordt toegevoegd?	<p>Zie ook het antwoord op vraag 04.</p> <p>In het non-paper over achteruitgang is naast de uitzondering voor alleen tijdelijke (kortstondige) achteruitgang, ook om een uitzondering gevraagd voor activiteiten waarbij bestaande verontreiniging alleen maar wordt verplaatst binnen een waterlichaam of tussen waterlichamen en er geen nieuwe verontreiniging wordt toegevoegd. Als voorbeelden worden genoemd het lozen van onttrokken grondwater van bouwplaatsen op het oppervlaktewater en baggerwerkzaamheden in het kader van waterveiligheid.</p>

08	KRW is geen stikstofdossier: maatwerk is dus nodig, zoals wel vaker/meestal met water?	<p>Ja dat klopt: het is bij de KRW niet de verwachting dat activiteiten generiek onmogelijk worden (zoals bij de stikstofcrisis), maar er kunnen wel ingrijpende gevolgen zijn voor individuele activiteiten als deze een nadelige invloed op de waterkwaliteit hebben.</p> <p>Activiteiten mogen alleen doorgang vinden als die niet leiden tot (tijdelijke) achteruitgang van de toestand van een waterlichaam en het bereiken van een goede toestand niet in gevaar komt. Deze voorwaarden gelden nu al. Activiteiten worden voorafgaand aan vergunningverlening dan ook getoetst aan de KRW-doelen.</p> <p>Dit is niet hetzelfde als met stikstof, omdat de KRW-doelen diverser zijn dan bij stikstof, de uitdagingen gevarieerder en de effecten van activiteiten meestal lokaler.</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 9.</p>
09	Veel verontreinigingen waarvoor nog niet wordt voldaan in het Rijnstroomgebied komen voor ca. 80% uit het buitenland bovenstrooms. Als dit bedrijfsspecifieke stoffen zijn en er uiteindelijk niet wordt voldaan aan de doelen voor waterlichamen (ook al doen bedrijven hun best in Nederland) wat heeft dat voor implicaties voor de bedrijven in Nederland?	<p>Hier is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de mogelijke gevolgen voor Nederland als lidstaat en de gevolgen voor individuele bedrijven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als doelen niet gehaald worden dan moet Nederland daar als lidstaat verantwoording over afleggen aan de Europese Commissie. Dit ligt primair bij de verantwoordelijke overheden. Als de reden voor het niet halen van de doelen belasting vanuit het buitenland is, kan een legitiem beroep worden gedaan op de uitzonderingsgronden die de KRW kent zodat Nederland niet in gebreke wordt gesteld. Hier zijn wel voorwaarden aan verbonden. Nederland dient deze problematiek voldoende en tijdig aan te kaarten bij de desbetreffende landen en dient tevens alle benodigde maatregelen te nemen om nationaal de eigen belasting terug te dringen. - Voor activiteiten van bedrijven geldt dat deze alleen uitgevoerd mogen worden als ze niet in strijd komen met de KRW-doelen. Concreet betekent dit dat deze niet voor achteruitgang mogen zorgen en (tijdig) doelbereik niet mogen belemmeren. Hierbij wordt de bestaande achtergrondbelasting meegenomen, dus inclusief belasting die uit het buitenland afkomstig is. Daarmee is de ruimte voor extra toevoegingen in Nederland dus beperkter dan zonder die belasting. Hier moet het bevoegd gezag op toetsen en belanghebbenden kunnen besluiten hierover aanvechten. Het is niet de verwachting dat activiteiten vanwege de KRW generiek onmogelijk worden (zoals bij de stikstofcrisis), maar er kunnen wel ingrijpende gevolgen zijn voor individuele activiteiten en besluiten. Het verschil met stikstof is echter dat de KRW-doelen diverser zijn en de effecten van activiteiten meestal lokaler zijn. Het gaat er daarbij dus maar net om welke parameter door de activiteit beïnvloed wordt en in welke toestand deze zich bevindt in het desbetreffende waterlichaam. <p>In het algemeen mag geen achteruitgang optreden, ook als doelen wel al gehaald zijn. Maar daarbij geldt wel dat als de parameter in het desbetreffende waterlichaam zich al in een slechtere toestand bevindt, er minder ruimte is voor een eventuele beperkte verslechtering. Zie ook het antwoord op vraag 04. Daarmee kan een hoge belasting vanuit het buitenland er dus wel mede voor zorgen dat de ruimte voor (aanvullende) activiteiten afneemt. Dit onderstreept het belang van goede internationale samenwerking in de stroomgebieden en het hebben van een Europese richtlijn als de KRW in algemeenheid, teneinde afwenteling te voorkomen. Als benedenstrooms gelegen land is Nederland hier zeker bij gebaat.</p>
10	Het wordt geen nieuw stikstofdossier; Nederland is een deltaland, overal hebben we met water en grondwater te maken; hoe gaan we daaraan voldoen?	Zie ook het antwoord op vraag 09.

		<p>Aangezien Nederland een land is met veel water, zijn er inderdaad ook relatief veel activiteiten die potentieel invloed hebben op het grond- en/of oppervlaktewater. Of dit een probleem vormt is echter sterk afhankelijk van welke parameter door de desbetreffende activiteit beïnvloed wordt en hoe die parameter ervoor staat.</p>
11	<p>Is de regelgeving vanuit Europa consistent bv gewasbescherming (goedkeuring glyfosaat versus doelen KRW)?</p>	<p>Vanuit Europa geldt diverse wet- en regelgeving waaraan de lidstaten moeten voldoen. Specifiek voor gewasbeschermingsmiddelen is er de Europese Verordening Gewasbeschermingsmiddelen (EG) 1107/2009 (zie: https://www.ctgb.nl/onderwerpen/wet--en-regelgeving/eu-wetgeving-gewasbeschermingsmiddelen). Hierin zijn regels en criteria vastgelegd voor zowel gewasbeschermingsmiddelen als de werkzame stoffen daarin, die moeten worden toegepast bij het beoordelen of een middel wel of niet mag worden toegelaten op de markt. Die moeten in elk geval worden toegepast bij beslissingen omtrent toelating. Daarnaast laat deze regelgeving de ruimte om aanvullende eisen te stellen aan de toelating, als dit nodig is om aan de KRW te voldoen. Er is dus geen sprake van volledige Europese harmonisatie op dit punt tussen beide beleidsterreinen, maar ook niet van een Europese belemmering ten aanzien van de KRW. Naast ingrijpen in de toelating kunnen lidstaten voorwaarden stellen aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Die zijn in Nederland vastgelegd in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Dit betreft bijvoorbeeld de verplichting tot het aanhouden van teeltvrije zones langs wateren waarop geen gewasbeschermingsmiddelen mogen worden gebruikt en het verplicht toepassen van minimaal 75% driftreductie (beperken dat middelen bij het spuiten verwaaien naar het oppervlaktewater). Op sommige onderdelen is de KRW strenger dan sec de criteria voor de toelating van middelen. Daarom loopt momenteel onder leiding van de ministeries van LNV en IenW een verkenning naar hoe dit meer in overeenstemming gebracht kan worden. Bijvoorbeeld door (nationaal) aanvullende eisen aan de toelating van middelen en/of het gebruik hiervan te stellen. Overigens is het niet zo dat de regelgeving per definitie niet-consistent is met elkaar: het is in de eerste plaats aan de lidstaten zelf om ervoor te zorgen dat ze bij de nationale implementatie voldoen aan alle verschillende Europese beleidskaders, ook als sommige kaders strenger zijn dan andere.</p>
12	<p>Er is gezegd is dat er ook gekeken gaat worden naar andere, nieuwe stoffen met het oog op de lange termijn. Zijn dat stoffen die Europees nog niet als probleemstof worden gezien, maar wel vanuit Nederlands perspectief?</p>	<p>Het kan hierbij gaan om Europees gereguleerde stoffen (prioritaire stoffen) en nationaal gereguleerde stoffen (specifieke verontreinigende stoffen).</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 16.</p> <p>Het stoffenbeleid is continu in ontwikkeling. Dit komt doordat er steeds meer stoffen worden ontdekt in het water en/of er meer bekend wordt over de (langetermijn)effecten hiervan en de herkomst. Dit heeft tot gevolg dat de stoffenlijsten worden aangepast.</p> <p>Zo waren er oorspronkelijk 33 stoffen opgenomen in de Richtlijn prioritaire stoffen, maar die zijn in 2013 aangevuld met 12 nieuwe stoffen, waardoor dit er nu 45 zijn. Zie: KRW, bijlage X, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02000L0060-20141120#tocId101. De verwachting is dat in de toekomst weer nieuwe stoffen aan de lijst met prioritaire stoffen worden toegevoegd op basis van nieuwe inzichten. Op dit moment ligt er al een nieuw voorstel tot aanpassing van de stoffenlijst: https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-amending-water-directives_en. Om alvast te anticiperen op dergelijke actualisaties is er naast de stoffen die al genormeerd zijn onder de KRW, specifiek aandacht voor opkomende stoffen en wordt onderzoek hiernaar gedaan. Overigens gelden voor later toegevoegde stoffen op grond van de Richtlijn prioritaire stoffen ook latere deadlines voor doelbereik. Wel is hier ook nu al het achteruitgangsverbod op van toepassing.</p>

		<p>Naast prioritaire stoffen kent de KRW ook diverse specifieke verontreinigende stoffen. Zie: Besluit kwaliteit leefomgeving, bijlage IIIa: https://wetten.overheid.nl/BWBR0041313/2024-01-01/0#BijlageIII. In Nederland zijn dit stoffen die in grote rivieren of regionale wateren een probleem kunnen vormen. De lijst met specifieke verontreinigende stoffen wordt eens in de zes jaar tegen het licht gehouden en waar nodig aangepast. Binnen de KRW horen deze stoffen thuis onder de ecologische toestand; het voorliggende voorstel tot actualisatie brengt deze stoffen onder de chemische toestand en geeft bovendien de Europese Commissie de mogelijkheid hier in de toekomst nog meer stoffen aan toe te voegen.</p> <p>Vanuit het KRW-impulsprogramma van Rijk en regio wordt gewerkt met een lijst met 42 urgente probleemstoffen (zowel prioritaire als specifieke verontreinigende stoffen), die bij de toestandsbeoordeling in 2022 de norm in één of meerdere oppervlaktewaterlichamen overschreden én waarvoor geldt dat de norm in 2027 naar verwachting zonder aanvullende maatregelen niet wordt gehaald.</p> <p>De jaarlijkse toestandsbeoordeling wordt gebruikt om te controleren of er stoffen moeten worden toegevoegd aan deze stoffenlijst. Voor 30 stoffen van deze lijst geldt dat de KRW-norm uiterlijk in 2027 moet zijn gehaald (deze hebben de hoogste prioriteit), voor 8 stoffen uiterlijk in 2033 en voor 4 stoffen uiterlijk in 2039.</p> <p>Het KRW-actieprogramma van VNO-NCW en MKB Nederland besteed aandacht aan de chemische stoffen waarvoor industrie en bedrijfsleven maatregelen moeten treffen om aan in 2027 aan de norm te voldoen. Daarnaast is er ook aandacht voor stoffen die op termijn naar verwachting aan de KRW zullen worden toegevoegd. Een concreet voorbeeld zijn de PFAS, waarvoor ook een specifiek actieprogramma bedrijfsleven is opgezet.</p>
--	--	--

Vragen uit de zaal en via de chat n.a.v. presentatie Peter de Putter, KRW Actieprogramma van VNO-NCW en MKB-Nederland

Nr.	Vraag	Antwoord
		<p><i>U vindt hieronder de schriftelijke beantwoording van de vragen die op 28 februari 2024 zijn gesteld tijdens de KRW-bijeenkomst van VNO-NCW en MKB-Nederland. Deze schriftelijke beantwoording is in veel gevallen gedetailleerder dan de mondelinge beantwoording en is tevens gecontroleerd door experts. Ondanks alle zorg die aan de beantwoording is besteed, kan het zijn dat antwoorden niet volledig zijn. Ook dient u er rekening mee te houden dat het stoffenbeleid sterk in ontwikkeling is.</i></p>
13	Wanneer wordt een vergunning 'oud' genoemd?	<p>Of er sprake is van een 'oude' vergunning is niet met één criterium te bepalen. Het gaat er om dat vergunningen actueel zijn, in de zin dat ze ertoe leiden dat geen normoverschrijdingen plaatsvinden. Een oude(re) vergunning hoeft niet per definitie verkeerd te zijn. Wel is het in het algemeen zo dat hoe langer een vergunning niet is gezien (gereviewd), hoe groter de kans is dat er zich in de tussentijd ontwikkelingen voor gedaan hebben waardoor de vergunning niet meer helemaal actueel is.</p>
14	Hoe/wanneer weet je wanneer je vergunningsplichtig wordt?	<p>Dit volgt uit het systeem van de Omgevingswet (voorheen Waterwet voor directe lozingen en Wabo voor indirecte lozingen). Het Rijk heeft activiteiten aangewezen als vergunningplichtig in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Voor de industrie gaat het dan om de zogeheten milieubelastende- en lozingsactiviteiten. Zo zijn de complexe bedrijven voor al hun activiteiten vergunningplichtig. Complexe bedrijven vallen binnen de reikwijdte van de Europese Richtlijn Industriële Emissies en/of de Seveso-richtlijn. Voor de niet-complexe bedrijven moet hoofdstuk 3 van het Bal worden geraadpleegd. Daarnaast kunnen vergunningplichten worden ingesteld in waterschapsverordeningen.</p> <p>Meer informatie hierover vindt u op het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO). Zie bijvoorbeeld: https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/toelichting-milieubelastende-activiteiten/.</p> <p>NB: VNO-NCW en MKB-Nederland onderzoeken de mogelijkheid van een webinar voor degenen die meer willen weten over het stelsel van de Omgevingswet.</p>
15	Wordt reductie van watergebruik/hergebruik ook meegenomen in het actieplan of alleen stoffen in het water?	<p>Het KRW-actieprogramma bedrijfsleven is primair gericht op de verbetering van de waterkwaliteit, niet op de waterkwantiteit. We kijken dus hoofdzakelijk naar stoffen. Hergebruik van water of reductie kan echter wel relevant zijn voor de KRW, bijvoorbeeld als dit invloed heeft op de hoeveelheid grondwateronttrekkingen (kwantitatieve toestand grondwater) of op concentraties van stoffen in lozingen.</p>
16	Er ligt nu hoofdfocus op de 42 stoffen; waar kunnen we nagaan wat de volgende stoffen zijn in prioriteit na deze 42? En wat is voor de volgende lijst van stoffen het tijdsplan, is dat ook 2027?	<p>Met het KRW-impulsprogramma van Rijk en regio wordt aanvullend op het bestaande beleid voor alle stoffen, de focus gelegd op de werkljst met de 42 meest urgente chemische probleemstoffen. Voor deze stoffen geldt dat bij de toestandsbeoordeling in 2022 de norm in één of meerdere oppervlaktewaterlichamen werd overschreden én de norm in 2027 naar verwachting zonder aanvullende maatregelen niet wordt gehaald. De lijst bestaat voornamelijk uit gewasbeschermingsmiddelen, biociden, diergeneesmiddelen, zware metalen en industriechemicaliën.</p>

		<p>Na 2027 zijn er nieuwe 'KRW-deadlines' voor de later toegevoegde stoffen: bijvoorbeeld in 2033 en 2039, afhankelijk van wanneer de stoffen zijn toegevoegd aan de lijst. Het einddoel is 'zero pollution' in 2050.</p> <p>De KRW is gericht op het bereiken van zowel een goede chemische waterkwaliteit als ecologische toestand. Er zijn lijsten van stoffen die rechtstreeks deel uitmaken van de chemische kwaliteit van het oppervlaktewater (de prioritare stoffen) en lijsten van stoffen die invloed hebben op de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater (de specifieke verontreinigende stoffen).</p> <p>In de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 wordt ingegaan op alle relevante stoffen, zoals de prioritare en specifieke verontreinigende stoffen, maar ook de zogeheten 'opkomende stoffen'.</p> <p>De aanwezigheid van stoffen kan verschillen per oppervlaktewaterlichaam. Er worden 745 oppervlaktewaterlichamen onderscheiden en 23 grondwaterlichamen. Daarnaast dient u er alert op te zijn dat er steeds meer schadelijke stoffen worden aangetoond en dat het stoffenbeleid in ontwikkeling is. Zie voor de Factsheets per waterlichaam: https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/krw-factsheets</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 12.</p>
17	<p>Met PFAS hebben we meegemaakt dat we erachter kwamen dat PFAS al lange tijd geloosd wordt zonder dat we ons daar bewust van waren. Er wordt nu gezegd dat er geen achteruitgang mag plaatsvinden van het oppervlaktewaterlichaam.</p> <p>Hoe beschouwen we dit als we constateren dat een stof al langere tijd geloosd wordt en we vanaf constatering de lozing gaan minimaliseren? Is er dan sprake van een achteruitgang als de stof formeel aangevraagd wordt ten behoeve van vergunnen, of is er feitelijk sprake van een verbetering van het oppervlaktewaterlichaam en wordt de stof formeel vergund om te blijven monitoren? En kan derhalve de stof wel vergund worden, omdat er geen sprake is van achteruitgang.</p>	<p>Ten eerste geldt voor Nederland als lidstaat het achteruitgangsverbod per waterlichaam per stof/kwaliteitselement. Als een lozing al langere tijd plaatsvindt en 'gewoon' doorgaat of wordt geminimaliseerd, zal die lozing niet leiden tot een achteruitgang van de toestand van het waterlichaam waarop Nederland wordt afgerekend door Europa. Daarnaast geldt echter de verplichting dat lozingen individueel getoetst moeten worden aan het achteruitgangsverbod. Het is een nog niet uitgemaakte vraag of een lozing van een stof, waarvan eerder niet bekend was dat die stof in de lozing voorkomt, juridisch als 'nieuw' beschouwd moet worden in de wettelijke beoordelingssystematiek.</p> <p>Medebepalend hiervoor zal zijn of de stof al (impliciet) vergund is. Dit verschilt van geval tot geval en zal onder andere afhangen van de precieze bewoordingen van de betreffende vergunning. Nieuwe lozingen moeten in beginsel op dit moment weer aan de KRW-normen getoetst worden en als dat – ook na minimalisatie – niet past, mag de lozing in beginsel niet. In bepaalde gevallen kan hier ook een kostenafweging worden gemaakt. Zie daarvoor het beoordelingsdocument 'Kosteneffectiviteit van maatregelen ter beperking van wateremissies', dat bij vergunningverlening gebruikt wordt. Hier wordt een situatie beschreven waarin er geen 'lozingsruimte' meer is.</p> <p>Zie tevens het antwoord op vraag 04.</p>
18	<p>In hoeverre wordt er rekening gehouden met de implementatiesnelheid van maatregelen die beperkt zal zijn door netcongestie? Toelichting: Technische installaties hebben elektriciteit nodig.</p>	<p>De KRW houdt hier geen rekening mee; de doelen moeten in 2027 bereikt zijn.</p>
19	<p>Kan VNO ook mensen opleiden om KRW-deskundige te worden?</p>	<p>Dank voor deze vraag en suggestie. We nemen deze mee in onze overleggen.</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 14.</p>

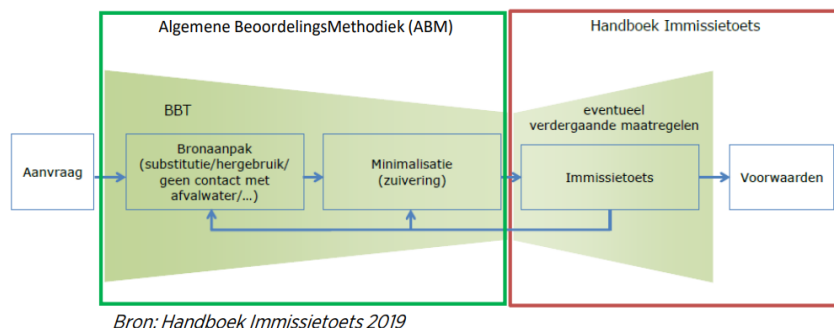
20	Komt er per stof een overzicht van concentraties bij meetpunten in Nederland met (mogelijke) Nederlandse bronnen?	<p>Het meten en ontsluiten van data is een taak van de verantwoordelijke waterbeheerders (waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat). De informatie is centraal beschikbaar op het waterkwaliteitsportaal. U vindt in de factsheets actuele informatie over de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater per waterlichaam. Ook wordt in de factsheets een beschrijving gegeven van het waterlichaam, de doelen en toestand, functie, belastingen en effecten, maatregelen en een overzicht van toegepaste uitzonderingen en bijbehorende motiveringen. Zie: KRW-factsheets Het Waterkwaliteitsportaal</p> <p>De toestandsoordelen voor deze waterlichamen worden gebaseerd op één of meerdere representatieve meetpunten. In die gevallen dat er geen specifiek meetpunt voor een bepaalde de parameter aanwezig is, wordt uitgegaan van de toestand van deze parameter in een vergelijkbaar waterlichaam.</p>
21	De discussie gaat over waterkwaliteit in het algemeen. Welke locaties en stoffen zijn nu echt een probleem, en wat zijn de plannen om die aan te pakken?	<p>De situatie verschilt per waterlichaam: er zijn 745 oppervlaktewaterlichamen en in elk oppervlaktewaterlichaam moet aan alle (meer dan 100) normen voor chemische stoffen worden voldaan. Voor sommige stoffen geldt dat in bijna alle waterlichamen niet aan de norm wordt voldaan, voor andere stoffen is dat juist erg locatiespecifiek.</p> <p>Het KRW-impulsprogramma van Rijk en regio richt zich op 42 stoffen die bij de toestandsbeoordeling in 2022 de norm in één of meerdere oppervlaktewaterlichamen overschreden én waarvoor geldt dat de norm in 2027 naar verwachting zonder aanvullende maatregelen niet wordt gehaald. Het gaat voornamelijk om gewasbeschermingsmiddelen, biociden, diergeneesmiddelen, zware metalen en industriechemicaliën. Per stof wordt gezocht naar oplossingsmogelijkheden en handelingsperspectieven, die worden voorgelegd voor bestuurlijke besluitvorming. Het zal dan meestal gaan om een generieke aanpak van die stof (bijvoorbeeld aanvullende regels voor het product- of toelatingsbeleid) en niet een specifieke aanpak per waterlichaam.</p> <p>Ook voor de aanpak van (in)directe lozingen middels vergunningverlening, toezicht en handhaving geldt een generieke aanpak, maar die kan per waterlichaam wel tot andere resultaten leiden. Lozingen moeten namelijk getoetst worden met behulp van het Handboek Immissietoets. Daarbij wordt steeds ook gekeken naar de al aanwezige achtergrondconcentratie van de stof in het waterlichaam waarin geloosd wordt. Dit leidt dus tot een strengere aanpak in waterlichamen die er – voor die stof – al slecht voor staan en tot een soepeler aanpak daar waar nog meer ruimte over is.</p> <p>Tot slot is relevant om op te merken dat het achteruitgangverbod ook geldt waar doelen wel al gehaald zijn. Dus ook hier geldt dat activiteiten er nog steeds niet voor mogen zorgen dat de toestand achteruitgaat.</p> <p>Zie ook de antwoorden op vragen 04, 09 en 20.</p>
22	PFAS zal in de toekomst worden toegevoegd aan de lijst. Hoe wordt omgegaan met het gegeven dat van stoffen zoals PFAS de achtergrondconcentratie de grenswaarde bij Lobith reeds overschrijdt?	<p>Op dit moment geldt al een KRW-norm voor PFOS. Verwacht wordt dat vanaf 2026 een generiek EU-verbod op productie, toepassing en lozing van PFAS van kracht wordt. Als de aanwezigheid van PFAS de nog vast te stellen normen al overschrijdt, mogen lozingen niet leiden tot verdere concentratieverhogingen in oppervlaktewaterlichamen. Een eventuele aanvraag voor een vergunning wordt immers aan de doelen van de Omgevingswet getoetst. Een van die doelen is het 'beschermen en verbeteren van een goede chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen'. Onderdeel daarvan is een expliciete toets aan de omgevingswaarden voor waterkwaliteit (waaronder de KRW-normen voor</p>

		<p>stoffen). Als dat doel in het geding is en er ook niet met vergunningvoorschriften aan kan worden voldaan, moet de vergunning worden geweigerd.</p> <p>Zie het antwoord op vraag 04 en 17.</p>
23	<p>Contact met Omgevingsdiensten wordt een uitdaging genoemd, mede vanwege de recent in werking getreden Omgevingswet. Hoe wordt aangekeken tegen aanvullende KRW-eisen vanuit Provinciale Plannen Landelijk Gebied van de provincies?</p>	<p>Hier lijken twee vragen te worden gesteld: enerzijds wordt er verwezen naar de Omgevingsdiensten. Die hebben naast de waterbeheerders inderdaad ook een belangrijke rol bij vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de waterkwaliteit. Omgevingsdiensten zijn bevoegd gezag voor de beoordeling van indirecte lozingen. Deze taken hangen niet direct samen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Wel vraagt de inwerkingtreding van de Omgevingswet uiteraard het nodige van alle overheden.</p> <p>Wat de tweede vraag betreft: decentrale overheden hebben de bevoegdheid om in aanvulling op de rijksregels - het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) - voor het gebruik van bijvoorbeeld gewasbeschermingsmiddelen maatwerkregels te stellen. Dat betekent dat gebiedsspecifiek strengere regels aan het gebruik van deze middelen kunnen worden gesteld. Dit kan nodig zijn vanwege de matige of slechte kwaliteit van oppervlakte- en/of grondwater.</p>
24	<p>Waarom is er zoveel aandacht voor medicijnresten? Ik zie geen medicijnstoffen op de KRW-lijst.</p>	<p>Medicijnresten maken deel uit van de 'opkomende stoffen'. Bekend is dat de waterkwaliteit lokaal te lijden heeft onder de aanwezigheid van resten van medicijnen. De KRW bevat momenteel inderdaad geen medicijnresten, maar het Actieprogramma KRW bedrijfsleven kijkt ook voorbij 2027. Als bedrijven hun processen gaan aanpassen, is het verstandig al rekening te houden met wat er aan aanvullende eisen te wachten staat. Zo zullen de KRW en de Richtlijn Prioritaire Stoffen aangevuld gaan worden. Ook in het kader van de herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater is er aandacht voor medicijnresten (zie hieronder). Daarnaast kunnen medicijnresten mogelijk ook indirect een belemmering vormen voor het behalen van biologische doelen die wél al onder de KRW zijn opgenomen. Specifiek voor medicijnresten is er eerder een ketenaanpak opgezet met een Uitvoeringsprogramma voor de periode 2018-2022. Zie: Ketenaanpak medicijnresten uit water Beleidsnota Rijksoverheid.nl</p> <p>Het voorstel voor herziening van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater gaat ook over medicijnresten. In de beantwoording van recente Kamervragen wordt hierop ingegaan. Zie: Antwoord op vragen van het lid Van Esch over het voorkomen van medicijnresten in water Tweede Kamer der Staten-Generaal</p> <p>Met name beantwoording vraag 9 is hiertoe relevant: <i>"Vraag 9: Bent u het eens met watergraaf De Ridder, die stelt dat er normen moeten worden gesteld aan de hoeveelheid medicijnresten in het oppervlaktewater? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe en wanneer gaat u dit doen?"</i> <i>Antwoord 9: Het voorstel van de Europese Commissie betreffende de herziening van de richtlijn behandeling stedelijk afvalwater heeft hier een artikel over opgenomen. Grote rioolwaterzuiveringen moeten stapsgewijs vergaande zuiveringen (vierde trap) gaan implementeren. In 2045 moeten alle grote zuiveringen een zuiveringstrap hebben voor de verwijdering van microverontreinigingen waaronder medicijnresten, met een verwijderingsrendement van 80%. Voor middelgrote zuiveringen geldt dat er eerst een milieurisicoanalyse moet plaats vinden, om te bepalen of zij ook aan die eisen moeten voldoen. Daarnaast ligt er een voorstel om voor enkele medicijnresten, die nu op de watchlist staan van de Kaderrichtlijn Water (KRW)-stoffenlijst, op de lijst met prioritaire stoffen te plaatsen. Dat betekent dat er dan ook waterkwaliteitsnormen voor deze medicijnresten gelden voor KRW-waterlichamen. Beide voorstellen zullen worden geïmplementeerd in</i></p>

		<i>Nederlandse wetgeving zodra er een Europees besluit over is genomen. De verwachting is dat EU-besluitvorming in 2024 gaat plaatsvinden."</i>
25	De analysetechnologie loopt ver vooruit op de scheidingstechnologie. We meten steeds meer maar we kunnen wat we meten lang niet altijd aanpakken. Hoe gaan we daarmee om?	<p>Het kunnen meten van de stoffen is een noodzakelijke eerste stap om te komen tot de aanpak hiervan. Ook als de technologie nog niet voorhanden is om dit adequaat aan te pakken, willen we in ieder geval weten wat er in het water zit en wat hier de effecten van zijn. Dit kan namelijk juist ook weer richting geven voor het verder ontwikkelen van deze technologie en het afzien van het gebruik van schadelijke stoffen die niet te zuiveren zijn.</p> <p>Hoewel de analysetechnologie inderdaad snel verbetert, is het ook juist een probleem dat sommige stoffen nog niet goed toetsbaar (te detecteren) zijn terwijl we wel weten dat deze een probleem vormen voor de waterkwaliteit. In dat licht is verdere verbetering van de analysetechnologie ook essentieel, naast verbetering van de technologie om dit aan te pakken.</p>

Schema bij het antwoord op vraag 06:

Beoordeling aanvraag lozingsvergunning

Toelichting op het schema beoordeling aanvraag lozingsvergunning (uit Handboek Immissietoets 2019)

De beoordeling van de toelaatbaarheid van lozingen vindt plaats binnen het algemene waterkwaliteitsbeleid. Dit beleid bestaat uit drie elementen, die als toetsstappen bij de beoordeling van een lozing aan bod komen.

- **Toetsstap 1: Bronaanpak** Hierbij ligt het accent op het voorkómen dat bepaalde stoffen via afvalwater in het oppervlaktewater worden geloosd. In deze stap van de toetsing van een lozing wordt ten eerste beoordeeld welke stoffen vanuit waterkwaliteitsoogpunt toelaatbaar zijn in het te beoordelen (productie)proces en of gebruikte stoffen vervangen kunnen worden door andere, minder schadelijke stoffen (substitutie). Ten tweede wordt beoordeeld in welke mate het toelaatbaar is dat deze stoffen terecht komen in het te lozen afvalwater. Hierbij wordt onder meer nagegaan of door het aanpassen van processen contact van deze stoffen met water vermeden kan worden en of deze stoffen eventueel hergebruikt kunnen worden. Bij beide beoordelingen wordt erop toegezien dat ten minste de beste beschikbare technieken (BBT) worden toegepast. Na het doorlopen van deze stap blijft een zo klein mogelijke afvalwaterstroom over die zo weinig mogelijk milieubelastend is.
- **Toetsstap 2: Minimalisatie** In deze stap van de toetsing van een lozing wordt beoordeeld in welke mate zuivering van de afvalwaterstroom noodzakelijk is voordat deze in het oppervlaktewater geloosd wordt. Ook bij deze beoordeling wordt erop toegezien dat ten minste de beste beschikbare technieken worden toegepast. Eventuele in wet- en regelgeving van toepassing zijnde emissiegrenswaarden ('omgevingswaarden' onder de Omgevingswet) worden hierbij in acht genomen.
- **Toetsstap 3: Immissietoets** In deze stap van de toetsing van een lozing wordt beoordeeld of vanuit waterkwaliteitsoogpunt een nog verdergaande bronaanpak en/of zuivering nodig is dan volgt uit de eerste twee toetsstappen. Dit wordt bepaald op basis van de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater waarop geloosd wordt en de relevante normen die daarvoor gelden. Uit deze toetsstap kan volgen dat het nodig is technieken toe te passen die nog meer bescherming bieden dan de beste beschikbare technieken (ook wel BBT+ genoemd).

De eerste twee toetsstappen komen aan de orde in het document Algemene BeoordelingsMethodiek (ABM). Hiermee wordt de waterbezwaarlijkheid van alle geloosde stoffen vastgesteld, waarna de daarbij horende saneringsinspanning wordt bepaald. Naar aanleiding van toepassing van de ABM kan blijken dat een stof een zeer zorgwekkende stof (ZZS) is. In dat geval wordt extra aandacht gegeven aan het terugdringen van de lozing van de stof (minimalisatie).

Na het doorlopen van toetsstappen 1 en 2 blijft een afvalwaterstroom over waarvan de toelaatbaarheid nog beoordeeld moet worden in het licht van de kwaliteit van het oppervlaktewaterlichaam waarop geloosd wordt en de daarvoor geldende normen. Het Handboek Immissietoets is van toepassing op deze derde en laatste toetsstap. Ook na toepassing van de beste beschikbare technieken en de bijpassende aanvaardbare beheersingsmaatregelen kan de afvalwaterstroom als niet aanvaardbaar worden beoordeeld in het licht van de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater. In dat geval dienen aanvullende bron- en/of zuiveringsmaatregelen te worden toegepast om de lozing te kunnen toestaan.